

הר"ר אברהם ברוך קלאצקי בהר"ר בנימין⁽¹⁾ בהר"ר ליבוש⁽²⁾

בהראש ר' יעקב פריץ קלאצקי (ק"נ צד 212).

נולד ביום ב' כ"ו שבט בשנת תקע"ה, בעיר ליובטש הסמוכה לעיר נאווהרדאק, ויהי בן יחיד לאבותיו, ובן יקר לכל מביריו, ויצליח בלמודו ויגדיל בתורה, ויהי משכיל בכל דרכיו; בהיותו בן שלש עשרה שנה שלחו אביו לעיר ווילנא אל אחותו הכבודה מ' חנה, אשת החכם המופלא ר' יעקב קלאצקי⁽³⁾ (עיין צד 164) ובבית דודתו זאת השתלם בתורה ובמדעים. בהיותו בן י"ד שנה בא בברית החתון עם העלמה שרה רבקה בת הנגיד ר' יוסף גארדאן (אשתו מ' רבורה), אך בת יחידתם זו היתה אז כבת עשר שנים ולכן הוחילו עוד שלש שנים, ובמלאת לרא"ב טו"ב שנים היתה חתונתם (ביום ר"ח אדר תקצ"ב). בבית חותנו מצא לו כל טוב די מחסורו ויתמיד בלמודו וימצא חן בעיני הגאון ר' אבלי וצ"ל, אשר העיר עליו לאמר: „האברך הזה הוא מן המשובחים שבעירנו אך מן הנחבאים אל הכלים". שנים רבות החזיקו אבות אשתו כבן וימלאו כל משאלות ביתו עד שנות מותם, אז לקחה אשתו את עול הפרנסה על שכמה, כי היתה אשת חיל ובקיא במסחרה, והוא הגה בתורה. היו עתים אשר הפרנסה היתה כקריעת י"ס, ובנקל יכול הרא"ב להשיג משרת הרבנות באחת הערים, עכ"ז תמכתהו אשתו באמרי נעם, כי ידחה את הרבנות אשר שנאה נפשו ותנהג את הוצאות ביתה במדת ההסתפקות, וגם הוא עזר על ידה: חשב את חשבונותיה, וכתב את מכתביה

בעיר דרוזקניק ולבית האסף פה פזר נתן נדבות גדולות מאד, ונדבות שונות נתן לכל חבורות של צדקה וחסד בעירנו, ובערים אחרות לאין מספר, — ⁽⁴⁾ הם' פעולת אדם הוא חרושי דינים והערות והגהות ברב פלפול על ס' „חיי אדם" להרה"ג ר' אברהם דאנציג מוילנא, אשר חבר חותנו הרב המאוה"ג ר' אהרן דוד באקשט (עיין ר' אברהם פרנס צד 273, אולי גם הוא מתיתם אל משפחת באקשטער) בהר"ר משה אבד"ק ליובטש יותר משלשים שנה. הכתבים נשארו אחרי מות המחבר (כ"ו טבת תרכ"ג) פירי בנו הר"ר חיים אליעזר, זהו נתנם לידי הרש"ז גיסו הג"ל, והאחרון הדפיס על הוצאותיו בשנת תרמ"ג בוילנא; בהקדמתו כותב, כי עוד נשארו מתחתנו חבור גדול על ספר המצות להרמב"ם, ובאוריו הנקראים בשם שער המשקל ושער הגדר, ועוד ספר מורה דעת על דרוש ומוסר, עיי"ש. —

⁽¹⁾ אשתו מ' לאה בת הר"ר מנחם מענדל הרב דק"ק אלשאן. — ⁽²⁾ היה אחד מחמשה אחים מצוינים לבית אבותם אשר לא ידעתי כשמותיהם. הר"ל נשא לאשה את בת קרובו הצדיק המפורסם ברורו ר' שמחה מעיר ליובטש, ובעיר זו השגא בסתרו והצליח בעסקיו וינהג את הליכות ביתו ברמה כאחד האפרתים ושועי הארץ וברוח היהדות בתורה במצות וברוך ארץ, וימת' ביום ד' תשרי (תקע"ו), ובמותו רד מעמד ביתו, ויהי בנו

מכתביה לאצילי עם הארץ בלשון פולאנית, אשר ידעה אל נכון. ארבעים ושנים שנים הגיד בתור נדבה את שעורו בתלמוד ומפרשיו בבמד"ר יס"ד אשר בו התפלל תמיד לפני לומדים מופלגים בכל יום בבקר אחרי תפלת שתירת, וכמה פעמים סיים את כל הש"ס עם נושאי כליו. נעים היה לשמוע את סגנונו בהסברת כמה סוגיות עמוקות שבש"ס, כי היה כחו בפיו להשיב כל העקוב למישור. במעט על כל גליוני הש"ס שלו כתובות ממנו הערות והגהות (מי יתן ויודפסו, כי היה בעל שכל ישר מאד ובל"ס ברכה רבה בהן להוגי בש"ס). — מלבד גדלו בש"ס הצטיין הרא"ב גם בחכמת החשבון, ורבים מחלמירי בתי ספר הבינונים והגבוהים פנו אליו כפעם בפעם בשאלות מחכמת החשבון והוא ענם בנחת רוח ויבינם דבר על אפניו. ומרגלא היה בפומיה "כל מי שאינו עוסק בתלמוד איננו עברי וכל מי שאינו עוסק בחכמת החשבון אינו ראוי להקרא בשם אדם". היה ספרא רבא ומדקדק עצום בלשון הקדש והרבה חרושים. נמצאים ממנו בכתובים⁴) הדרת פניו ומתק שפתיו שפכו רוח תן וכבוד על תורתו וחכמתו ויהי אהוב לדור הישן וגם לדור החדש, בכל דרכיו בחיים היו לו העיון והמעשה לקו ויראת ה' באמת למשקל; אמונה ומצות תמכה ימינו, ובשמאלו תבונה ושכל ישר. לעת זקנתו מת על פניו פתאם (בליל ש"ק כ"ח כסליו תרמ"ז) בן יקיר לו המופלג השלם בתורה וביראה הר"ר בנימין (הנקרא בשם אביו) ויעזב אשה ושבעה בנים. השבר הזה הביא בקרבו עצבון רוח ומחלה חרישית עדי אפסו כחותיו מיום ליום ויגוע ביום ג' ה' טבת תרמ"ח.

הר"ר

ר' בנימין הנ"ל לר"ץ בעיר זו ויתפרנס כצער ובדוחק גדול. — (8) בן בתו של ר' יעקב הנ"ל הוא הר"ר אליהו אבד"ק מאריאמפאל (ע"ן צד 164 בהערה). ר' אליהו זה בא בהסכמה על ס' ארץ ירדן (ווארשא תרנ"ו) ממדר"ר יצחק יעקב רחלין מק"ק קראלעוויץ מיום ה' ר"ה שבט תרנ"ו, חותנו של הרא"ק הוא הרה"ג ר' ברוך מרדכי ליכשיץ (ע"ן שם). — (4) מעט ממכתביו נדפס בראש ס' ערך תפלה (ווילנא תרכ"ט) לבנו השני התכם והמשכיל גם בשפות הר"ר לוי ירחמיאל קלאצקא באדעססא שהדפיס כמה חבורים בעניני החנוך: א) תלמוד תורה עם הוספה ומפתח בלשון רוסיא: ב) מסלה ישראל להורות שפת עבר בדרך קצרה וקלה; ג) ראשון לחנוך — יסודי הדת והתפלה בל"ר; ד) חנוך הדת — קצור חדש של שו"ע או"ח בתרגום רוססי; ה) האמן — חייסאמאטיא עברית ח"א בשם "גולם קטן" עם אוצר המלים בל"ר, ח"ב וח"ג בשם "ישראל והומנים ו) בר מצוה בל"ר ועוד איזה ספרים. — הס' ערך תפלה הוא השני בספרתנו (הראשון הוא הס' מקור ברכה להתכם רא"ל לאנדרסוטה שנדפס עם ס' הגיון לב, ק"כ 1845) היודע את ערך תפלת ישראל ומכיר את כוניתיה ודקדוקיה, ראווה חכמים ר' מרדכי פלונגיאן, ר' יעקב רייפמאן, ר' מתתיהו שזראשון, רש"י פין, ר' שניאור זק"ש ויהללוהו ובמכתביהם העירו על דברי המחבר. ערוך בשתי מערכות: סעריה ל שו"ן — אדות תוצאות התפלה וקורותיה ועריכת שפתיים — על דבר צחות התפלה וגוסחותיה. אד"ס הבהן בהכרמל שנה שביעית נו' 37 הוסיף מרפא ל שו"ן על ערך התפלה.